

СНН

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 9. март 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 10

Српска основна школа у Будимпешти

Маскенбал

Фото: ПЕРА ЛАСТИЋ

Проблеми у функционисању задужбине великог писца

Милош Црњански заслужује више

Милош Црњански, великан српске па и европске књижевности заслужује много више. Овако би се, уkratко, могла сумирати констатација са прве овогодишње седнице кураторијума Фондације „Милош Црњански” у Сегедину, одржане 21. фебруара, на којој су се налазиле четири тачке дневног реда: извештај о прошлогодишњем раду и финансијском пословању, план рада за

2006, модификација Статута и „разно”.

Након поздравних речи, извештај о прошлогодишњој делатности поднео је др Марко Рус, председник кураторијума, који је истакао да је фондација деловала у духу Статута и настојала да презентује дело и величину Милоша Црњанског, драгоцене вредности српске културе, језика и светосавског српског православља. У томе је постигнут делимичан успех, међутим, чланови кураторијума су самокритички признали и подвукли да много тога није остварено током 2005. године: иако су на снагу ступили нови законски прописи, није извршена модификација Статута фондације, нису реализовани ни поједини програми који су били предвиђени, а међународна сарадња, због објективних и персоналних разлога, скоро да уопште није функционисала. Постигнут је договор да се за све поменуте недостатке, то-

ком ове године, нађу решења. Са друге стране, др Марко Рус је навео и успехе фондације: након прошле године када је задужбина назначена на календару који објављује Сегединска српска заједница, ове године је и сама учествовала у штампању тог издања. Осим тога, била је суорганизатор разних предаба, прослава, поклоничких путовања, а изградила је и веома добре односе са осталим српским организацијама у Сегедину и Славистичком катедром Сегединског универзитета.

Сумирајући финансијско стање фондације, наглашено је да је њен буџет стагнирао, а и даље се не мења па зато ваља искористити све могућности које нуде разни курсеви.

Све у свему, извештај о прошлогодишњем раду и финансијском пословању је једногласно прихваћен, а затим се прешло на разматрање овогодишњих задатака. Договорено је да се годишње приреде два програма: један у Сегедину и један у Чонграду, родном граду Милоша Црњанског.

Др Ибоља Сенци-Фабиан, пот-

председник кураторијума нагласила је да у родном насељу великана српске књижевности још увек влада огромно интересовање за Црњанског, многи траже поставку о писцу која је некада била смештена у једној кући посвећеној књижевнику, а сада се налази у библиотеци. Неуморни сакупљач грађе о Милошу Црњанском је са жаљењем констатовала да се још увек не виде могућности евентуалног откупа родне куће истакнуте личности српске па и европске модерне – власници објекта су свесни вредности и значаја зграде, па не попуштају у цени.

Пошто на заседању није дошло до модификације Статута, на крају седнице чланови кураторијума били су сагласни да се следећи састанак одржи у Чонграду. Ново заседање заказано је за 17. март. Тада ће се обићи Градска библиотека где се налази поставка о књижевнику, погледаће се и родна кућа Црњанског, а предвиђа се и измена Статута, што значи да ће у кураторијум бити делегиране нове особе и то, пре свега, од стране Сегединског универзитета. Имајући у виду наведене кораке, сви се надају да ће током 2006. године осветљавање дела и лика Милоша Црњанског добити много већи простор него до сада.

Предраг Мандић

Марко Рус и Боривој Рус

Расподела средстава мањинама у Печују

Нижу се заседања Савета удружења мањинских самоуправа у Печују. Након седнице одржане 10. фебруара, у згради месног Градоначелничког уреда 24. фебруара уприличено је још неко у низу окупљања представника мањинских самоуправа, међу којима је била и др Милица Павлов, потпредседник Самоуправе Срба у Печују.

На дневном реду заседања нашле су се три тачке: расподела финансијских средстава мањинама за 2006. годину, преглед предрачунских трошкова за функционисање Савета удружења мањинских самоуправа и практична упутства у вези са модификованим Законом о мањинама.

На самом почетку форума, Јанос Каблар, председник Савета удружења мањинских самоуправа је присутне подсетио да је скупштина града, на свом заседању одржаном 16. фебруара, мањинама изгласала суму од 20 милиона форинти. Савет удружења мањинских самоуправа је већ претходно наговестио да ће упутити молбу како би се поменута ставка повећала на 22 милиона форинти. Та повишица могла би се изгласати током пролећа – сада је пак извршена расподела 20 милиона форинти од чега је Самоуправа Срба у Печују додељено 2.000.000 форинти.

У наставку седнице разговарало се о детаљисању трошкова који се тичу функционисања Савета удружења мањинских самоуправа.

Пошто је пред сам крај године за куповину папира и писаћег прибора потрошено близу пола милиона форинти, а издаци су пренети на мањинске самоуправе, представници бираних тела изразили су своје незадовољство зашто се није приликом куповине примењивала пракса из ранијих година.

Приликом полемисања, наравно, реч су узели и остали представници мањинских самоуправа, а расправа је приведена крају обећањем председника савета да ће код надлежних затражити да приликом модификације буџета дође до повећања финансијских оквира организације са 500.000 форинти.

По питању практичних упутстава у вези са модификованим Законом о мањинама, Јанос Каблар је присутне подсетио да је од стране Самоуправе Жупаније Барање свима достављен писани материјал – према мишљењу председника Савета удружења мањинских самоуправа у Печују, народностима у јуну ваља сести за један сто са надлежнима како би размотрили проблеме и бројна питања.

Заседање већ поменуте мањинске организације окончано је молбом Хелмута Хејла од стране месне немачке мањинске самоуправе, да се што пре организује један информативни сусрет између представника већинске и мањинских самоуправа, будући да ће се ускоро наставити контрола бираних тела мањина у Печују.

П. М.

Српско-румунски бал у Чанаду

У поморишком насељу Чанаду месни Румуни и Срби примерно живе. Одлазе једни другима у госте, пре неколико година прорасло је Српско-румунски клуб, а сваке године приређују и заједнички српско-румунски бал.

Тако је било и 25. фебруара ове године, када је у организацији српске и румунске самоуправа у месном обданишту приређен заједнички бал који су отворили Катарин Фаркаш, начелник села и Трајан Креста, председник Самоуправе Румуна у Мађарској. Док се начелница насеља подсетила прошлогодишњег учинка села, дотле је први човек земаљске румунске самоуправе пажњу посветио јесењим мањинским изборима.

У наставку приредбе доминира-

ла је забава. Било је сто двадесет гостију и сви су били задовољни сервираном храном, наиме, припремљен је паприкаш од дивље свиње у чијем кувању је учествовао и Аурел Ракић.

Поред јела, било је и пића, а за добар штимунг присутних побригнуо се оркестар из Румуније који је трећи пут за редом увеселавао мештане.

Веселје је трајало до дубоко у ноћ, а ту и тамо присутни су разговарали и о предстојећим приредбама. Чланови мањинских самоуправа су се договорили да чим време дозволи, обаве спремање порте Српско-румунског клуба и посеју траву, а затим ће одржати и један заједнички састанак двају бираних тела мањина.

П. М.

О бригама и тежњама сантовачких Срба

Главни задатак – обнављање сарадње са епархијом

Сантовачки Срби, чланови Српског православног, верског и културног удружења у 2006. годину ушли су са дозом оптимизма али и забринутости – овакав закључак би се могао донети након скупштинске седнице поменуте организације, одржане 4. марта текуће године у просторијама месног Бачког дома.

Преplitање оптимизма и песимизма осећало се на седници сантовачких Срба. Скупштинском заседању је председавао Радован М. Филаковић, председник месног Српског православног, верског и културног удружења који је након поздравних речи, присутне позвао да минутом ћутања одају почаст некадашњим члановима српске заједнице Јулки Перишкић, Живку Филаковићу и Лазару Јелашићу.

Радован Филаковић је потом саопштио и дневни ред скупштине: извештај о раду у 2005. години, план рада за 2006, обрачун за 2005. и предлог буџета за 2006. годину, предлог измене Статута удружења који се односи на промену назива организације и тачка „разно”.

Сумирајући прошлогодишњу делатност друштва, председник Српског православног, верског и културног удружења је у свом извештају много већи простор дао несупесима, него ли успесима. Он је истакао жаљење што упркос бројним напорима Сантовчана није дошло до побољшања односа и сарадње са управом Будимске епархије. Осим тога, прошле године није приређен Ђурђевдански уранак, путовање у Липову на храмовну славу такође се није одвијало, а није одржано ни књижевно вече које је било предвиђено.

Са друге стране, бројни предвиђени програми и планови су реализовани. Међу њима је Радован М. Филаковић посебно истакао успешне прославе црквених празника и незаборавно поклоничко путовање по Србији.

Уследила је расправа о првој тачки, током које су поједини чла-

Гости из Хрватске са својим домаћинима

нови удружења истакли своје жаљење због и даље затегнутих односа са Будимском епархијом. Тај поремећен однос свештенства и верника огледа се и у броју поклоника који сваке године походе манастир Грабовац: у последње време смањен је број оних који присуствују манастирској слави, а некада је духовни центар изгледао као мравињак, просто није било места, толико се људи окупило – чуло на седници где је упркос бројним критикама на рачун Будимске епархије подвучено да српски православни верници у Мађарској у већем броју морају да се одазову празновању манастирске славе. Ради се о прослави патрона светиње, Бога, Цркве, светосавске српске православне вере која је Србе у Мађарској вековима одржавала, оне вере која је основ љубави.

Сантовчани, како је то у више наврата подвучено, спремни су за сарадњу и стало им је да ти затегнути односи са Будимском епархијом буду што пре превазиђени, међутим, њихова досадашња настојања у том правцу остала су узалудна. Хоће ли тако остати остаје да се види, међутим, многи су због тренутне ситуације изразили свој песимизам, а посебно је нерасположен био Бранко Јелашић из Будимпеште, родом из Сантова, који је и детаљно образложио своје резерве и критичко мишљење у вези са одређеним дешавањима и појавама.

У другој тачки дневног реда, скупштинари су изгласали план рада за 2006. годину током које ће слично претходној, доминирати прославе црквених празника, организоваће се поклоничко путовање по Србији и Румунији, наговештен је одлазак на просаву 200. годишњице постојања српског православног храма у Шиклошу, извршиће се кречење станова у Печују, а ускоро, будући да се приближава Ускрс, предстоји пролећно чишћење, спремање српске православне

цркве и њене околине. Пружиће се максимална помоћ месном пароху и његовој породици, извршиће се и ограђивање парохије, а поново се на дневном реду нашла и нужност обнове торња древне светиње. Због недостатка материјалних средстава, тренутно за то нема шансе, али Сантовчани су изразили чврсту вољу да ће путем конкурса покушати да набаве финансијску помоћ која је неопходна за покретање реконструкционих радова. Наравно, средства су потребна и при реализацији програма, тако да ће се посебна пажња посветити расписаним конкурсима.

Усвојена је и трећа тачка дневног реда, а у вези са изменом назива удружења (размишљало се о неком краћем имену), на крају је превагнуо став да ипак остане садашње име Српског православног верског и културног удружења, јер у супротном, поново би следила дугачка процедура регистровања. Штавише, због ригорозних прописа Сантовчанима би се код многих задужбина, фондова ускратила могућност конкурсања (пошто је организација млада, још увек не задовољава одређене критеријуме).

На срећу, обавезе конкурисања преузела је Самоуправа Срба у Сантову са којом друштво – а то је више пута наглашено – заједнички и веома успешно ради. „Са самоуправом смо у тесној вези, успешно сарађујемо. Циљеви су нам исти, чланство исто. Треба да се допуњавамо и све заједно радимо. Без самоуправе не бисмо ни ми функционисали” – упозорио је Радован М. Филаковић, а скупштинска седница удружења била је добар повод да се одржи и јавно заседање, месне Српске мањинске самоуправе у чије име је о прошлогодишњем раду и финансијском пословању говорила њена председница Нада Бунчић-Ђурић. Она је веома детаљно говорила о оствареним резултатима и одржаним програмима: од прославе Дана

српске културе, празновања црквених празника, одласка на поклоничко путовање до дочека новог свештеника и његове породице, учешћа у обнови парохијске зграде, реализације гостовања Српског позоришта у Мађарској итд, а посебно место добило је успешно учешће сантовачких Срба на јесењим мањинским изборима.

Бирано тело Срба заслужује све похвале и комплименте пошто је упркос скромном буџету и материјално потпомагало Српско православно верско и културно удружење, Културно-уметничко друштво „Весели Сантовчани” и поједине сеоске образовне установе, а успело је да обезбеди и стипендије студентима српске националности родом из Сантова.

И извештај о прошлогодишњем раду и финансијском пословању сантовачке Српске мањинске самоуправе је усвојен и изгласан, а исто је учињено и у вези са плановима за 2006. о којима се већ говорило приликом формулисања радног календара Српског православног верског и културног удружења, будући да две организације заједнички раде и улажу напоре на пољу очувања и неговања српског језика, културе и светосавске српске православне вере.

У наставку скупа, уз укусну вечеру, уследило је ћаскање и дружење у које су се укључили и позвани, драги гости из Републике Хрватске. Наиме, на позив удружења у Сантову су допутовали протонамесник Александар Вукадиновић, парох поповачки и протођакон Драган Сердар из Борова. Због болести није допутовао Стојан Павловић, члан Српског националног вјећа општине Поповац, уједно, председник поповачке српске православне црквене општине. Ипак, то није спречило домаћине и госте да поразговарају о могућностима сарадње. Већ приликом првог пријатељског сусрета, постигнут је договор да деца из Поповца и Сантова заједнички погледају „Шарену барку” у Будимпешти, а разговарало се и о могућностима учешћа српске деце из поменутих насеља у раду разних српских кампова као што су „Вук Стефановић Караџић” и традиционални Веронаучни камп. Сантовчани су нагостили да ће позиве сународницима из Хрватске упутити и уочи одржавања Ђурђевданског уранка, гостовања Српског позоришта у Мађарској, а и у другим приликама.

Све у свему, скупштинско заседање Српског православног верског и културног удружења у Сантову отворило је бројна питања, а оно што је уочљиво јесте одлучност месних Срба да учине све како на успостављању поновних контаката са управом Будимске епархије, тако и на пољу неговања културних и верских традиција српског народа у овом бачванском насељу које се верно и одано чувају.

Предраг Мандић

Скучу је присуствовао и Радован Јелашић, гувернер Народне банке Србије

Др Милан Радуловић, министар вера у Влади Републике Србије

Србија финансира католички факултет у Суботици

Осим борбе коју води за очување целовитости своје територије и за елиминисање етикете државе идеалне за избегавања сваке врсте, наша матична земља суочава се и са опасношћу да, ако у догледно време не обнови своје порушене и оскрнављене светиње, трајно остане без њих. Манастир Хиландар и српске богомоље на Косову и Метохији за сада стрпљиво чекају руку спаса, али она још не прискаче у помоћ, или бар не у мери у којој би морала. О овој проблематици министар вера у Влади Републике Србије, др Милан Радуловић каже:

Сваки верујући човек у Србији доживео је пожар у Хиландару као велику невољу на коју се надовезала једна тешка несрећа на Косову и Метохији. Да ли су то неки знаци упућени верујућим људима и да ли су обесхрабрујући, то је посебно питање. У основи, ниједан знак вернику није обесхрабрујући, него само опомињући. Можда смо тиме опоменути на нешто, а опомену верник прихвата са радошћу, не са страхом. Оно што би било важно да знамо је да и Хиландар и манастире и цркве на КиМ ваља обнављати. Ми смо се, као генерација, нашли пред једним озбиљним изазовом, не само пред потребом да зидамо нове цркве и храмове, него да обнављамо наше старе светиње. Нећемо постићи трајан резултат у томе ако буде на брзину, са разних страна скупљан новац, и по било каквим пројектима започета обнова. А трајан успех имаћемо, ако схватимо да обнављајући Хиландар и Богородицу Љевишку, треба да обнављамо веру у себи, своју историјску свест и знање да су нам манастири најстарије културне установе, да нам из манастира потиче и писменост и сва култура, да је наше писмо створено преваходно зато да може да искажује истине садржане у Светом писму и богослужбеним књигама. Дакле, да као народ тачно знамо где је извор наше културе, који је кључ те културе и које су њене перспективе. Извор је, свакако, хришћанство.

Обнављајући задужбине, ми се културно поново укоренујемо у хришћанство, јер смо се у неком ра-

нијем периоду удаљили од свог извора. Ако постоји неки опоминјући знак у овим невољама и несрећама, то је да народ мора, осим у простору, да зида храмове у својој свести и својој души. Невоља и несрећа које су нас задесиле можда су и подстицај и позив за културну обнову и за нова културна прегнућа.

Да ли је, по вашем мишљењу, паљење српских цркава на Косову и Метохији било мотивисано само верском нетрпљивошћу?

– Било је разноврсних мотива у насиљу дела албанског становништва над Србима на КиМ. Ту има и историјских, политичких, има културолошких и вероватно има и неких верских мотива. Јасно је да је то насиље инструментализовано из центара политичке моћи и одлучивања. Оно што се чини прилично поузданим, то је да код младих Албанаца верска идеја нема неку јачу улогу, и да они нису верници и следбеници неке религије, него следбеници и таоци једне идеје. Они верују у идеју независног Косова и то је код њих сва религија. Да су којим случајем верници, онда не би имали нагон да руше светиње друге вере, јер верници то никад не раде. Верници су богобојажљиви и пред храмовима друге вере, чак и онда кад су сами људи једни према другима душмански расположени.

У оквиру идеје о независном Косову, у њиховој свести постоји нагон да се та територија прогласи одувек албанском, да је вагда била албанска и да ту није било никакве друге културе и цивилизације. У рушилачком бесу и идеолошкој опијености, они мисле да ако сруше једну цркву, да су срушили српско присуство на тој територији. Нису, наравно, зато што ми добро знамо шта имамо на КиМ. Имамо то записано и у књигама и у народном памћењу, и знамо где нам је сваки темељ. Таман и да поруше неку цркву до темеља, ми ћемо поново на истом темељу зидаати. Дакле, просто није могуће затрти присуство хришћанске културе на КиМ, и заиста је идеолошко лудило и безумље покушати тако нешто. То је ирационално, а све остало је део политичке манипулације.

Да ли су паљењем џамија у Нишу и Београду, које је уследило као одговор вандалима на Косову и Метохији, поремећени односи са Исламском верском заједницом?

– Стање свести онога ко мисли да се може затрти присуство хришћанске цивилизације на КиМ и стање свести онога ко мисли да ће паљењем џамије избрисати пет векова исламске цивилизације на територији Балкана, у основи је исто. То је иста историјска бесловесност, јер није могуће паљењем џамије уништити исламску цивилизацију. Ако су запалили џамију у Нишу, остаће делови исламске цивилизације у свакодневном животу, кулинарству, понекад и понегде у менталитету, речнику, делимично и у обичајима. Једноставно, културни слојеви и културни наноси се не могу избрисати тиме сто ће се симбол једне културе уништити.

Сигурно да су се муслимани, посебно у Београду, осетили неправедно нападнутим, јер они исказују лојалност својој Србији и сматрају да ничим нису изазвали и заслужили такву реакцију. Мислим да је њихово осећање повређености потпуно разумљиво и оправдано. То, међутим, неће пореметити односе, зато што све верске заједнице и цркве које делују на територији Србије, знају да је једини одговор на идеолошко манипулисање вером, неговање истинске верске културе. Свако у својој заједници негује аутономну верску културу, а из култивисане верске свести се онда рађа потреба за уважавањем друге вере, а не за њеним прогоном

Др Милан Радуловић

или рушењем богомоља које припадају тој вери.

Министарство вера одлучило је да новчано помаже 150 монаха и двадесетак свештеника на КиМ. Како ћете обезбедити средства?

– Држава је дужна да се стара о својим свештеницима и монасима. Министарство вера, између осталог, постоји и за то. Друго је сад питање, што смо ми живели дуго у времену кад су свештеници и монаси били изгурани на маргину и препуштани сами себи. Овде није реч о помоћи, реч је о томе да свештеници на КиМ, који су остали без својих парохијана, који немају могућност да од народа добију средства за своју службу, а при том врше врло важну службу самим истрајавањем на тој врућој територији, буду уведени у буџет као државни службеници. Не може се обнављати нека црква или манастир на КиМ, а да немате свештеника у тој цркви. Не може то да ради грађевински инжењер. Он ће то да ради технички, зидар ће да ради занатски, али мора да постоји дух који бдије над тим радовима.

Д. Ј.

Држава помаже све верске заједнице

– Министарство вера ће истраживати и на помоћи свештеницима и на помоћи образовним установама свих верских заједница. Финансираћемо и католички факултет у Суботици, са онолико средстава колико припада католичкој вероисповести, а свакоме припада сразмерно онолико колико учествује у становништву Србије. Имамо попис из 2002, имамо прецизне податке колико које вероисповести има, на ће се сразмерно броју верника добијати и део из буџета Министарства вера. То је најједноставнији начин поделе.

Обнова вере у изворном значењу

– Имам осећај да долази време обнове вере у њеном изворном значењу, а у изворном смислу вера не може бити милитантна и агресивна, јер верник зна само за једну врсту борбе. Он зна за борбу против нижих порива у свом бићу, он зна за борбу да пробуди духовно достојанство у себи, достојанство духовне личности, и да оно што су нижи слојеви природне егзистенције држи под контролом или да га превазиђе. То је борба коју води сваки верник, свеједно којој конфесији припада. Преношење унутрашње борбе на спољашњи, социјални план, већ је сурозат вере.

Ми смо се, као генерација, нашли пред једним озбиљним изазовом, не само пред потребом да зидамо нове цркве и храмове, него да обнављамо наше старе светиње. Нећемо постићи трајан резултат у томе ако буде на брзину, са разних страна скупљан новац, и по било каквим пројектима започета обнова. А трајан успех имаћемо, ако схватимо да обнављајући Хиландар и Богородицу Љевишку, треба да обнављамо веру у себи, своју историјску свест и знање да су нам манастири најстарије културне установе, да нам из манастира потиче и писменост и сва култура, да је наше писмо створено преваходно зато да може да искажује истине садржане у Светом писму и богослужбеним књигама.

Милан Недељков

Капетан Миша и његово доба (2.)

или прва српска мултинационална компанија у деветнаестом веку

(Наставак из претходног броја)

Турска Порта на притисак велесила, 1833. године издаје нов „Хатишериф“ – врховно султаново решење – по којем је коначно решен територијални и економски положај Србије, која је, између осталог, добила под своју управу Бердап и Крајину. Када је кнез Милош обишао нове нахије, посетио је и Милановац, и тамо именује Мишу Атанасијевића за Дунавског капетана. О томе је акт издат 17. јула 1833. године. Пошто то именовање даје увид у ондашње прилике, наводимо цео текст тога акта:

„Миши Атанасијевићу

Многостручно искуство и особита вештина ваша у трговини вођењој, к томе, познато правдољубље ваше, која су нам квалитета чиновници наши Стојан Симић и Вучић Першић, први да их је при вама приликом честократног проласка свога кроз Пореч по државним Белима чињеног примјетно, обратиле су наше књажевско вниманије на вас, и служиле су нам к побуђењу да вас по Бели воденог пута од Голупца до ушћа Тимока наменујемо под називом „Капетана Дунавског“.

Производећи вас на ово достојанство вручавамо вам ту дужност да главно надзирање имате над одржавањем поредка у трговини на горе реченом путу и да све тербе које се по Бели ове трговине између трговца реиза и таифа пореде иститујете, распрељвате и рјешавате, и то све да чините у присуству два беспристрасна, вешта трговца, који с вама заједно на пресуду да се подишу. Гди сами рјешити не узможете, и терајуће се стране на вашу пресуду не пристају, да се канцеларији нашој однесите. А свим надлежним властима српским да вама, кога ће за чиновника нашега у речном кацетству примети, сваку придјелу званија вашег нуждну рукопомоћ беспрекосовно даду.

Надам се с поверењем да ће вам производи на ово важно званије служити к побуђењу ревносног старања да се како точношћу и приљезношћу тако и нарочито беспристраснијем и правдољубијем при одржавању дужности званија вашег, покажете достојним високе ове наше књажевске милости и положеног у вама повјерења, и да тако још више наше благовољење себи придобијете и награђеније заслужите.

У Милановцу 17. Јулија 1833. г.

*Милош Обреновић
књаз сербски.*

Кнез Милош по угледу на царско-руску праксу, заведе је тзв. војничко-грађанске чиновне, што је значило да је сваки војнички чин имао и одговарајући грађански чин. Миша Анастасијевић није до-

Капетан Мишино здање на Студентском тргу у Београду

биао плату у свом новом звању, али као Дунавски капетан имао је јурисдикцију над трговачким и превозничким споровима, и тако је стекао завидно место у кнежевинској државној хијерархији. Што се тиче капетанског чина, то је био најнижи ступањ, па му је вероватно то сметало. 1861. године у титули Мише Анастасијевића појављује се реч „мајор“, што је већ озбиљан ранг. Неки биографи претпостављају, да је тај ранг добио од кнеза Александра Карађорђевића, а неки тврде да му је даровао још кнез Милош, или да је то Миша самовољно употребио.

Мишино именовање свакако је било у тесној вези са жељом кнеза Милоша, да развије трговину са Влашком, пошто је кнез почео да се бави трговином сољу, још 1817. године, а друге половине двадесетих година, за време руско-турског рата, као противуслугу за снабдевање турске војске храном из Аустрије, Милош добија од Стамбола монопол на извоз соли и распродају на Балкану. Али ти монополи и деспотска владавина изазвали су и велико незадовољство. Ситуација се изоштрава, када се опозиција кнежева ујединила у један покрет (Уставобранитељи), и успе им 1835. године да донесе устав. Тај устав укида Милошев монопол на трговину и трговачки послови постају доступни свима. Али незадовољство је и даље постојало. Да се смири ситуација 1839. године проглашен је нов устав (Тур-

ски устав), по којем је извршна власт подељена између Кнеза и Савета. Овакав начин владавине се није допадао кнезу Милошу и он се одриче престола у корист свог старијег сина Милана, и са својим другим сином Михаилом путује у Влашку. Поводом тог путовања, кнез Милош је био принуђен да позајми новац, пошто му није било допуштено да ишта узме са собом. Тада је позајмио од капетан Мише 400 дуката.

За време кнез Милошеве владавине узајамни однос кнеза и капетан Мише је био јако добар. Само после пада кнежеве владавине појављују се неспоразуми, када је кнез вршио поравнање рачуна са својим ортацима, међу осталим и Мишом Анастасијевићем. После раскида ортаклука, капетан Миша је са осталим бившим кнежевим ортацима закупио на 7 година право да извози влашку со. Биографи истичу, да је његова „империја“ била прва српска мултинационална компанија, бројала је око 10.000 запослених, имала је 23 филијале-камарације (велика стоваришта соли) и око 74 брода „соларица“. Главна канцеларија је била у Букурешту, а управа у Београду.

После пада мађарске револуције капетан Миша преузима откуп соли из Аустроугарске, Влашке и Молдавије и продаје со по Србији, Бугарској, Босни и Мађарској. Сада исплаћује своје ортаке и тако постаје једини закупац соли на Дунаву и Сави сасвим до Црног мора.

Капетан Миша је на почетку владавине новог кнеза Александра Карађорђевића успоставио добре односе са кнезом и породицом. У част кнегиње Персиде често је приређивао балове, вечере и излете на пароброду. Из историје позната размирица између новог кнеза Александра Карађорђевића и Уставобранитеља допринела је јачању опозиције. Међу истакнутим кнежевим противницима налазио се и капетан Мишин зет, Раја Дамјановић, кога је Врховни суд осудио на дугогодишњу робију, у злогласну Гургусовачку кулу, где је и умро. После Дамјановићеве смрти капетан Миша се зарекао да ће помоћу својих веза и новаца свргнути кнеза са престола и помоћи долазак на престо свог другог зета, Ђорђа Карађорђевића, Карађорђевог унука, синовца владајућег кнеза (по неким историчарима „Капетан Мишино здање“ је требало да буде нови кнежевски двор). После Светоандрејске скупштине, где је изабран за њеног председника, капетан Миша се више не бави политиком и међудинастичком борбом, штавише, напушта Србију и одлази на своје поседе у Влашку.

12. фебруара 1863. године Миша Анастасијевић пише завештајно писмо министру просвете у којем своје београдско велелепно здање своје поклања „своме отечеству“ за просветне сврхе. Тада су сместили у ту зграду Министарство просвете, Народну библиотеку и Музеј, Велику школу и Гимназију.

Из Влашке је организовао Миша Анастасијевић разна путовања по Европи, балове, позоришне представе и лов, на које је позивао многе чланове европске аристократије. О њему се говорило: „Где год се појави, из њега је цурело злато“, а кнез Михајло је једном приликом приметио: „Да није било мајора Мише који се свуда јављао као Србин богаташ, свакад простране руке, данас би мало ко и знао за Србију и српски народ“.

27. јануара 1885. године умро је капетан Миша Анастасијевић у Букурешту, у својој кући и сахрањен је у близини у Клежанима у својој задужбинској цркви. 1909. године основан је Одбор са задатком да капетанове земне остатке пренесе у Београд, тај задатак ни данас није извршен.

2003. године, у Доњем Милановцу организован је научни скуп поводом 200. годишњице рођења Мише Анастасијевића, са темом: „Капетан Миша и његово доба“. Сви научни радови овог скупа су говорили о трговачком успону ондашње Србије, о Капетан Мишиној генерацији, коју можемо сматрати претечом модерног пословања, и наравно о самом Капетан Миши, великом српском добротвору.

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (4)

Старо словенско друштво

У претходном броју смо видели да су наши преци већ били спремни да коначно пређу Дунав и да се настане на Балкану, да од пљачкаша постану власници тог земљишта. Ми ћемо их, међутим, малчице још задржати на левој страни Дунава како бисмо се упознали са начином живота старих Словена.

Иако из најранијих времена немамо писаних података о привреди и друштвеном уређењу Словена, резултати археолошких истраживања показују да је на територији словенске прапостојбине материјална култура имала свој непрекидни развој у врло дугом периоду. Основу те културе су још од првог миленија пре Хр. чинили земљорадња и сточарство, али археолошки налази показују да су и лов и рибарство имали значајну улогу. Види се и то да су у развоју привређивања предначила племена настањена између Карпата и средњег Дњепра која су од античких времена морала бити у извесном додиру са грчким колонијама а касније са римским провинцијама, док је код северних племена ток развоја био спорији.

Писани извори говоре о томе да су Словени многољудан народ, да у хрпама стоје код њих пољопривредни производи, посебно пшеница и просо (проја), да имају велике ергеле коња, крда крупне стоке и стада оваца. Употребљавају срп, а и на дрвени плуг стављају раоник од гвожђа. У ратове иду наоружани копљима, стрелама и штитовима, а поред пешадије имају и коњицу.

Када се позивамо на ове изворе, треба имати у виду да се они односе у првом реду на оне Словене – Склавине и Анте – који су били у додиру са Византијом. Ратујући против Византинца, они су стално усавршавали ратну вештину, али и наоружање и ратну технику. Ранији извори говоре о томе да Словени живе „у демократији” и слободи, па је и заробљеним непријатељима дозвољено или да се откупе или да остану међу њима као слободни људи. Подвлачи се и то да живе „без једног господара”, али да због мноштва старешина међу њима често избијају сукоби. Каснији извори, међутим, говоре и о мноштву злата и сребра које се налази код Анта, и да неки од њих настоје да се обогате. То значи да је у то време код Словена почео процес раслојавања. Ратни плен није био једини извор богаћења. Развој производње, у првом реду у пољопривреди, али и развој заната, и трговина са суседима допринели су богаћењу појединаца и убрзали класну диференцијацију. Родовски односи су имали све мањи значај, развиле су се шире организације – племена, а самим тим и племенска аристократија.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

’Леба у торбу, па по визу

Добијем јуче једно подуже електронско писамце, кад у њему роћак Миле прича причу. Каже од прилике овако:

На катији мађарског конзулата у Београду цупкало је нас троје, четворо. Можда би неко помислио да идемо на аудијенцију код мађарског конзула, да се ту од некуд није појавио и тампоути шверцер, сав весело и рад за причу, с плетеном капом на којој је писало ЦИА. „Буразеру, па и није гужва, мени ови моји причали да се чека, на телевизији кажу да се не чека, а ја таман размишљам, где бре наили и Мађари да нас ј... сви се већ изређали” – причао би он још дуго да дугокоси вратар коначно није дошао и откључао катију, те ућосмо. „Сад смо већ у Мађарској, јел знаш бато”, наставио је онај да ме упућује у финесе око екстериторијалности. „Пази, бато, јел мож’ да ми помогнеш. Шта им ово значи: да ли сте икада протерани из Мађарске?”, бистрио је папир за добијање визе. На врху степенница, пар људи је стајало у реду, ћутке, што је нас придонело мало штрећуло: чекај, па нисмо први! „Господине, немојте се надати. Ја сам овде дошла у девет, и до сада сам чекала”, иза ћошка се појавила изнервирана жена и „обрадовала” зачеље колоне. Било је пола сата до поднева. Оде један са зачеља у извидницу, напред, па иза ћошка. Вратио се блед, или му је било хладно. „Ееее, па испред нас је минимум педесет људи! Унутра је хол и то пун, а иза хола шалтери. Раде само два”, снуждио се. „Како то, децо? Па јесу ли рекли Мађари да нема чекања, дају визе за један дан”, прозборила је бака из реда. „Идем у бању Ђулу. Кажу, много добро за реуму”, оградиле се одмах, кад је угледала оног са капом ЦИА. Он се, нормално, одмах пријавио да оде и да их пита какав је то начин, јесу ли они нормални. Пустили га преко реда, да пита, али га нема, па нема. Већ смо помислили како управо дави мађарског конзула, кад се појавио, објашњавајући некоме уплашено да је „само хтео да пита” и успут се клео у мајку. Двометраш који га је „допратио”, испоставио се, чека ту од десет, и овај му се ушунчао на кварно испред. „Јесмо ми овде будале, а ти једини ниси?”, урлао је дугајлија, а шверцер се шћућурио уз ограду.

Прошло је три сата поподне када је службеница конзулата залетела фотографије на захтеве за визу и онима који су стигли око подне. „Добићете визе, али тек за недељу дана, велике су гужве”, љубазно се огласила преко интерфона. Сва срећа па смо навикли да чекамо.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Позориште које нервира

Представа „Чујте Срби, чувајте се себе”, прво је остварење обновљеног позоришта „Огледало”, која ће бити премијерно изведена у суботу 11. марта у просторијама београдске телевизије „Метрополис”. Путописне записе Арчибалда Рајса драматизовао је и режирао Душко Анђић, у представи играју Драгиња Милеуснић, Александар Филиповић и Љубивоје Тадић. Позориште „Огледало” ће, како каже његов председник, глумач Љубивоје Тадић, бити „живо позориште са елементима побуне и у форми и у садржају”. Представа ће бити смештена у један изразито непозоришни простор, зато што се радња комада управо догађа у телевизијском студију. „Ми ћемо говорити оно што други не смеју ни да помисле” рекао је Тадић. Својом директношћу и непосредношћу представа ће „нервирати јавност” додао је Тадић, истичући да је ово у ствари наставак давно започетог начина рада.

Представа „Друга страна”

Драмска уметница Владица Милосављевић предводи глумачки кватет у представи „Друга страна” Дејана Дуковског, која је у режији младог Милоша Лолића премијерно изведена на сцени Театра „Бојан Ступица” у Београду. Лик Лили градила је оригинално и особено, баш као и претходне улоге којима је ова позната глумица посебног сензибилитета изборила своје место у српском позоришту. Глумица Владица Милосављевић стални је члан Југословенског драмског позоришта. Представе по којима је публика памти су: „Буђење пролећа”, „Хрватски Фауст”, „Пер Гинт”, „Иза затворе-

них врата”, „Ближе”, као и филмови „Само једном се љуби”, „Октобарфест”, „Још овај пут”, „Сплав медуза”.

Јубилеј гудачког оркестра „Душан Сковран”

Најпознатији гудачки оркестар матице „Душан Сковран” одржао је 4. марта концерт у Коларчевој задужбини. Солисткиња је била пијанисткиња Аника Вавић, а на програму су била дела Респиџија, Моцарта, Менделсона и Шенберга. Оркестром је дириговао музички директор Лондонског камерног оркестра Кристофер Ворен Грин. У сусрету са новинарима Грин је изјавио да је веома срећан што је дошао у СЦГ јер је ово земља одличних музичара. Он је похвалио сковрановце назвавши их изврским оркестром интернационалне репутације због чега је и пожелело да сарађује са њима. Овим концертом, домаћи ансамбл са највише остварених међународних наступа и турнеја, прославио је свој прошлогодишњи јубилеј, 40 година постојања.

Трећи београдски фестивал игре

Овогодишњи, трећи по реду београдски фестивал игре биће одржан од 6. до 20. априла у београдском Центру „Сава” и Београдском драмском позоришту. Фестивал ће отворити Национални балет из Мадрида. Ово ће бити прво гостовање ове чувене компаније у Београду, и то у пуном саставу (педесетак играча). Најављен је и балет Националног театра из Марибора са представом „Радио и Јулија”. Такође, по први пут, београдска публика ће видети Национални балет из Атине. У Београд стиже и компанија „Niv Sheinfelda” из Тел Авива, женевска компанија „Alias” из Швајцарске, Компанија Бернарда Монтеа из Националног кореографског центра из Тура и Холандски плесни театар из Хага.

...И

ТАЧКА

Слика девојчице

„Слика девојчице” – рад непознатог мајстора из доба импресионизма – најчувеније је уметничко дело у Музеју лепих уметности града Б, иако нема на платну ничег посебног, само ведро, аквамарин-плавог пролетњег неба, зелене траве неке планинске ливаде, сунца које сија са небеских висина, и девојчице у жутој сукњи и црвеној ланеној блузи која шета том ливадом, под осунчаним небеским сводом, и гледа својим великим, топлим очима у даљину, негде изван своје слике, далеко изван оквира, у које, очигледно, не верује.

◆

Слобода и време

Песник М. ових снеговитих ранопролећних дана често размишља о слободи, и све му се више чини да је она у ствари веома сродна појму времена, толико да би се чак могло рећи да су речи „слобода” и „време” синоними, да се и слобода мери истим мерним јединицама као и време, секундама, минутима, сатима, данима, годинама, те да и у најгорој диктатури човек може да има секунду-две неограничене слободе, а може да буде доживотни роб у демократском друштву, а – друге стране посматрајући исти проблем – време, заправо, и није време ако њиме не располажемо по свом нахођењу, слободно, није више наше него туђе, па га не можемо рачунати у нашу стварност, у богатство наших живота, него у расходе који премашују сва наша претходна предвиђања.

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ

Држава на оптуженичкој клупи

Као да званични Београд нема довољно проблема, па се усуд, или нека виша инстанца, побринула да му над главу наднесе још један мач. Тако је пред Међународним судом правде у Хагу почело суђење за геноцид по тужби коју је пре тринаест година БиХ покренула против СЦГ. Цена одштете, „права ситуација“ – 100 милијарди долара!

Према статуту Међународног суда правде, пресудом за геноцид утврђује се и обавеза тужене државе да плати одштету. Међутим, не утврђује се висина те одштете, о којој би, у случају да СЦГ буде осуђена, требало да се договоре Београд и Сарајево. Ако договор не може да се постигне, тужилац може да се обрати Савету безбедности УН, јер сам Међународни суд правде нема механизме којима би приморао било коју чланицу УН да плати одштету. На Савету безбедности је онда да пресуду спроведе у дело.

Иако је расправа почела, још није сасвим извесно да ли ће овај суд у крајњој инстанци бити надлежан за спор. Председавајући британски судија Розалин Хигинс подсетила је на почетку расправе на приговор надлежности који је упутила Србија и Црна Гора. Проблем је у томе што се тај исти суд „извадио“ да је ненадлежан у случају када је СЦГ тужила чланице НАТО за бомбардовање, јер (тадашња) СРЈ, у то време није била чланица УН! Не може једна држава постојати када треба да буде тужена, а не постојати када је она тужилац, кажу правни

заступници из Београда. Дејвид Чендлер, стручњак за међународне односе са Универзитета Вестминстер у Лондону, сматра да се драматично прецењују значај пресуде Међународног суда правде. „Намена тог суда, основаног после Другог светског рата, јесте да посредује у споровима између држава, а не да их санкционише. Суд нема практична средства којима би спровео своје одлуке“, пише Чендлер у анализи за један британски Интернет сајт. Он наглашава да се Србија драстично променила од деведесетих, када је трајао рат, и да то виде и европски званичници.

Можда је баш њима намењен снимак који је Сакиб Софтић, правни заступник БиХ, приказао током извођења доказа у хашкој судници, а на којем је забележена посета Војислава Коштунице положајима босанских Срба у околини Сарајева. На снимку се види како Коштуница, тада један од лидера опозиције, двогледом посматра град и каже: „Са овог места се види како би требало да изгледају границе и уређење будуће Србије, са ове и са оне стране Дрине“. Другим речима, веза између Милошевићеве и актуелне Србије још како постоји.

Главни проблем Сарајева, међутим, није Србија преко Дрине, него Србија до Дрине тј. Република Српска. Доказ за овакву тврдњу је Софтићев интервју за „Дневни аваз“, у којем каже да је могућа и нагодба по којој би „Србија била поштеђена репарација, али би заузврат демонтирала Републику Српску“.

Ово је, иначе, први случај у историји да суд, који су после Другог светског рата основале УН, суди једној држави за геноцид. У време кад је суђено нацистима, немачка држава практично није постојала. Ми се још држимо.

одговорност: „Данашња модерна Русија није иста онаква какав је био Совјетски Савез. Морам да кажем, искрено, да ми осећамо у својим душама моралну одговорност за те догађаје.“

Клаус је узвратио истом мером: „Не видим ни један разлог да данас, 1. марта 2006. ја решавам са председником Путином нешто што је Брежњевљев Совјетски Савез учинио августа 1968. Обојица то знамо и схватамо. Био је то изузетно трагичан тренутак за све нас, али ја сам за позитивне погледе на садашњост и на будућност“, рекао је председник Чешке Републике.

Главни разлог нових руско-чешких и руско-мађарских односа је чиста политичка прагматика. Владимир Путин, као искусан политичар, зна да не може да води битку на два фронта. Односи Русије са некадашњим северним сателитима или државама чланицама Совјетског Савеза, Пољском, Естонијом, Летонијом и Литванијом нису добри. Три Балтичке државе тек решавају проблеме са Русијом гомилане, а не решавање неких седам деценија. Нарочито су сложени односи Русије са Пољском, некада након совјетске најјачом војном силом Варшавског пакта, а данас америчким стратешким партнером у североисточној Европи. Док је у Варшави седео Александар Квашњевски, проамерички председник, држављанин Сједињених Америчких Држава, чинило се да односи Москве и Варшаве не могу бити напетости. Показало се да могу када су прошле године у Пољској на власт дошли конзервативци. Уосталом, док је Путин боравио у Будимпешти и Прагу председник Пољске Лех Каћински у Кијеву је изражавао подршку прозападним ставовима украјинског вођства.

Када је о Мађарској и Чешкој реч, обе државе данас су у НАТО-у и у Европској унији, и Русија им више није претња него партнер и то трговачки, а не политички. Ни Чешка Република ни Мађарска не показују намеру да шире своју визију демократије у простор који Русија сматра сопственим забраном. Вацлав Клаус и Ласло Шољом разговарали су са Владимиром Путином практично искључиво о „безбедним темама“ – о привреди, односно економији.

ТЕКУЋА

ТРАКА

Премијер са потернице

Косовски премијер Бајрам Косуми је поднео оставку, а на његовом месту ће се наћи Агим Чеку, актуелни командант Косовског заштитног корпуса и један од лидера ОВК. Званични Београд је ову вест дочекао са негодовањем, оценивши да је албанска страна почела да губи живце у преговорима и да се зато окреће радикализацији. Чеку се налази се на потерници Интерпола која је за њим расписана на захтев МУП-а Србије 2002. године због злочина против српских цивила на Косову и Метохији.

Референдум, најзад

Посланици црногорског парламента су једногласно усвојили одлуку о расписивању референдума о државном статусу Црне Горе. Референдум ће бити одржан 21. маја ове године, по закону који је Скупштина Црне Горе усвојила у складу са сугестијама из Брисела. По предлогу председника Републике Црне Горе Филипа Вујановића, референдумско питање ће гласити: „Желите ли да Република Црна Гора буде независна држава, са пуним међународно правним субјективитетом?“

Владика Јован на слободи

Поглавар Охридске архиепископије, митрополит скопски Јован (Вранишковски) ускоро ће се наћи на слободи, будући да му је одлуком Врховног суда Македоније, укупна казна затвора „за расприривање националне, расне и верске мржње, раздора и нетрпелјивости, односно, самовлашћа“, ублажена од 24 на 8 месеци затвора, потврђено је у Скопљу.

Слоба зове Клинтон

Стивен Кеј, додељени бранилац Слободана Милошевића, затражио је од судског већа Хашког трибунала да, уз обавезујући налог, за сведока позове Била Клинтон. У захтеву да Клинтон буде обавезан да сведочи одбрана прецизира да би га Милошевић испитивао о преговорима у Дејтону 1995. и Рамбујеу 1999, као и о почетку и крају НАТО бомбардовања СРЈ, у марту, односно јуну исте године, као и о њиховим личним контактима. Амбасада САД у Хагу је већ раније саопштила да се Вашингтон противи Клинтоновом сведочењу.

Делегација Хамаса у Москви

Делегација Хамаса преговарала је прошле недеље у Москви са шефом руске дипломатије Сергејем Лавровим. Руски министар иностраних послова изјавио је да Хамас неће имати будућност уколико се палестинска милитантна група не трансформише у политичку структуру. Лавров је изјавио да је „за Хамас неопходно да има изабрано политичко тело, да се трансформише у политичку партију и осигура да војно крило Хамаса постане легитимни део палестинских безбедносних структура“.

Нови напад сунита на шиите

У прошлонедељном нападу више десетина сунитских побуњеника на градић у близини Багдада погинуло је најмање 25 људи, а страхује се да их је много више. Полиција је до сада пронашла 21 тело, углавном шиитских муслимана који су као дошљаци радили у циглани у месту Нахраван, рекао је градоначелник тог места Ала Абдул Сахаб ал-Лами. Још четири тела пронађена су код локалне електране. Реч је о једном од најкрвавијих напада најновијих верских сукоба шиита и сунита у Ираку, који прете да прерасту у грађански рат. Талас насиља је започео рушењем куполе шиитског храма у Самари, 22. фебруара.

ОКО

ПЛАНЕТЕ

Посета председника Русије Будимпешти и Прагу

Отопљавање руско-мађарских и руско-чешких односа

Током прошле недеље председник Русије Владимир Путин боравио је у зајачној посети Будимпешти и Прагу. Овај догађај с правом може понети епитет „историјски“, пошто у Мађарској оваква посета није уприличена читавих четрнаест година.

Отопљавање руско-мађарских односа започело је мандатом садашње мађарске владе, на челу с Петером Међешијем, која је започела много прагматичнију политику према Русији, него што је водила влада Виктора Орбана. Одбацавање идеолошких и историјских баласта, политика с нагласком на садашњости и унапређењу економских односа са привредно опорављеном Путиновом Русијом брзо је донела и конкретне резултате. Није стога чудно што је овај политички курс наставила и влада Ференца Ђурчања. Ђурчању је Путинова посета свакако добро дошла у јеку предизборне кампање, а руски председник је донео сасвим „опипљиве“ дарове: драгоцене књиге из библиотеке у Шарошпатаку, које су Руси однели из Мађарске у Другом светском рату, затим обећање да ће Мађарска одиграти важну улогу у пројекту изградње тзв. јужног гасовода (из Русије преко Балкана у западну Европу), све до јавног извињења због совјетске окупације Мађарске 1956. године.

Разговори у срдачном тону и пријатној атмосфери настављени су и у Прагу, где је Путин дочекан можда још срдачније: чешки председник Вацлав Клаус је чак предложио свом руском партнеру да разговоре воде на руском језику. Само који сат касније први човек највеће државе света рекао је јавно да Русија за поход на некадашњу Чехословачку сноси моралну

ЕКО

НОМИЈА

**Како приватизовати Нафтну индустрију Србије
Стратешки партнер или дифузно
власништво?**

Последњих недеља у Србији се распламсала расправа о могућим начинима приватизације Нафтне индустрије Србије. Економисти у нашој матичној земљи упозоравају да је веома важно на који начин ће бити приватизован НИС.

На скупу посвећеном перспективи развоја финансијских тржишта у Србији који је недавно организован у просторијама Београдске берзе, учесници су још једном подвукли да је за развој тржишта капитала од изузетног значаја да се акције компанија из сектора енергетике котирају на берзи. На тај начин би се не само пружила шанса и грађанима да улажу у квалитетне акције, већ би се тржиште учинило атрак-

тивнијим за стране инвеститоре. На скупу је критикован и модел по коме би се удео од 70 одсто у НИС, продао стратешком партнеру. Као добро решење потенцирано је дифузно власништво, односно продаја акција грађанима, институционалним инвеститорима и међународним инвестиционим фондовима.

Према мишљењу професора Зорана Јеремића са Факултета за финансијски менаџмент и осигурање, за НИС би било много боље да има више власника, а не само једног оличеног у „стратешком партнеру”. Јеремић заговара тезу да би уместо продаје 70 одсто капитала компаније, држава требало да омогући дисперзију власништва, која би у посед те фирме, осим грађана увела инвестиционе и пензионе фондове. Да је то добро решење, тврди он, показују пословни резултати мађарске компаније МОЛ и хрватске компаније ИНА чија приватизација није била заснована на стратегији продаје великом стратешком партнеру: „У структури власништва мађарске нафтне компаније страни институционални инвеститори учествују са 56 одсто, држава Мађарска са 12 одсто, компаније Словинтегра са осам одсто и аустријски ОМВ са 10 одсто, домаће депозитне институције имају девет одсто, док су резерве саме компаније МОЛ само пет одсто. Компанија је током 2005. године достигла тржишну капитализацију (број акција пута тржишна цена на берзи) од око 10 милијарди долара што је један од услова за котирање акција на највећим светским берзама”, истакао је Јеремић и додао да је слична ситуација и са хрватском компанијом ИНА у којој 25 одсто акција „држи” МОЛ, хрватска влада поседује четвртину компаније, запослени и ратни ветерани по седам одсто, док остали грађани имају у својим рукама 21 одсто власништва.

Влада Србије, међутим, и даље инсистира на проналажењу стратешког партнера, док економисти тврде да су кораци учињени у том правцу погрешни из више разлога. Један је и тај што ће нови власник, највероватније, ићи на подизање вредности компаније и профита, при чему би ефекте таквог пословања задржао само за себе.

**Удовички против дифузног
власништва**

„Добро управљање захтева доброг власника, а то се не може обезбедити дифузним власништвом. Компаније као што су хрватска ИНА и мађарски МОЛ нису добри примери, јер су ове компаније, нарочито ИНА, на терету грађана у својим државама. Наиме, у ИНИ се након приватизације ништа епохално није десило а са друге стране, иако МОЛ заиста постаје регионални изград, тај раст и те како кошта грађане у Мађарској”, каже за дневни лист „Данас” Кори Удовички, председник Центра за високе и економске студије, и наглашава да овакав кавак је НИС Србију сваке године кошта од 150 на до 250 милиона евра, на је нелогично да неко инсистира на дифузном власништву, које би додатно уназадilo пословање те компаније.

КРИВО

ОГЛЕДАЛО

Седео је преко пута мене и доста смо разговарали. Милошевић је интелегентан, артикулисан и срдчан човек, али његов је поглед био најхладнији који сам икад у животу видео. Био је, такође, и врло параноичан – објашњавао ми је да су израелског премијера Јиџака Рабина вероватно убили припадници његове, израелске обавештајне службе, као што се то, како је рекао, догодило и Џону Кенедију – али ви, Американци, то сте успели добро да заатаквате – објаснио ми је Слободан Милошевић. После вечере, није ме више чудила чињеница да је тај човек подржавао клања у Босни, а био сам свестан да ћу се са њим поново сукобити.

Бил Клинтон,

бивши председник САД (одломак из књиге „Мој живот” у којем описује сусрет са Милошевићем у Паризу 1995. после потписивања мировног споразума за БиХ)

Деца ће у будућности из књига читати о подвизима Војислава Шешеља. **Александар Вучић,** високи функционер СРС

Драги Мило, верујем да ћеш ово моје писмо примити у доброј вољи и да ћеш на прави начин разумети и циљ и намеру мог јавног обраћања. Полазим од тога да нам здрав разум говори да ако у Србији живи стотине хиљада држављана Црне Горе и сигурно више од милион људи који су пореклом из Црне Горе, а у Црној Гори живи више од 30 одсто Срба, да је онда најбоље да сви живимо у истој држави.

Велимир Илић,

министар за капиталне инвестиције

Пошто сам се бавио политиком, живео сам боље од већине становништва. Ипак сам се увек трудио да будем углађен и фин, јер што мора свако да зна у каквом сам ја расположењу.

Ивица Дачић,

високи функционер СПС

СРПСКА

ПОШТА

Ирци, Црногорци и кромпир

Пошто из принципа немам телевизор, велики део своје доколице проводим на Интернету. Тако сам прије неки дан као соко сиви летио изнад Црне Горе и, онако са висине, завиривао у њихове сајтове, као у гнијезда изнад провалије.

Кад онамо, онамо, под оном, под оном гором зеленом, налетим на „Монтенегрину, дигиталну библиотеку црногорске културе и наслеђа”. Е, рекох себи у кљуи, ово никако не смејем пропуштит. Залепшиам ја преко њенијех страна, и једном речју, страв. На све су мислили. Од цг антропологије, преко цг археологије, цг архитектуре, цг филма и позоришта, цг историје, цг језика, цг књижевности, цг ликовне умјетности, до цг музике, цг политике и религије. И ја, какав сам соко сиви, жељан свега што је цг, кренем редом, од црногорске антропологије, и ту одмах станем да се дивим. Историјско-политички есеј Новака Аџића: „Ирци и Црногорци”!

Нисам ни слутио какве све везе постоје између два народа. Одмах на почетку, аутор открива инспирацију за овај рад, коју је добио читајући књижевна дјела Виљема Батлера Јејтса (1865-1939, прим. АБВ) и Јеврема Брковића, познатијег као председник Дукљанске академије наука и уметности. „Сродност Ираца и Црногораца с пуним правом и основом се може тражити и у сличности тема Јејтсове и Брковићеве поезије”, каже Аџић, али не даје пример. А мене срам. Јејтса још и знам, то ти је, бајо, ирски нобеловац (1923), али о Јеврему Брковићу не знам

ништа. Али, ко велм, ако га Аџић ставља раме уз раме са Јејтсом, онда је сигурно реч о великој личности. Сам Аџић је озбиљан интелектуалац, који у свом есеју даље вели како је „за слово сличности судбине Ираца и Црногораца” добио подстрек гледајући филмове „Мајкл Колинс” и „Рајанова кћи”! Шта рећи на ову бриљантну аргументацију? Затим аутор иде дубоко у историју, подсећајући да су Ирци народ келтског порекла, а да нешто од келтске крви и дан данас тече у црногорским венама. Дајући компаративном методом сажет преглед ирске и црногорске историје, Аџић наглашава да је њихова највећа сличност у крвавој борби против окупатора и завојевача, у ирском случају Енглеза, а у црногорском, не би ми ни на крај памети пало – Срба!? Не желећи да оптерећује читаоца непотребним навођењем извора за овако смеле тврдње, Аџић само засита изразима типа „српска инвазија”, „паликуће”, „окупација”, „поробљавање Црне Горе и Црногораца” итд.

Све то, ипак, није ништа у поређењу са кулминацијом ирске и црногорске сличности, која се крије у кромпиру! Цитирам:

„А, Бога ми, сродност Ираца и Црногораца може се наћи и у кромпиру (кртоли), јер је и Ирцима и Црногорцима кртола дуго била основно средство за преживљавање од зле и смртне коби која се зове глад. Такође, може се наћи сличност између Ираца и Црногораца у томе што је златица уништавала њихове усјеве и тако им угрожавала егзистенцију”.

Ех, та зла тица – златица! Полећех, соко, са сувог сајта и ојдо на ирске стране. И таман стигох до Даблина, кад ми веза пуче – то ме бедно српско провајдерско куче за ногу повуче.

АБВ

УГАО ЗА

СМЕХ

Владимир Јефтић

Непослушни бумеранг

Не верујем у бога јер је мушко.

Кад сви ћуте – тишина пара уши.

Оптимиста верује да ћемо кроз неколико година јести шљунак а песимиста мисли да неће бити довољно за све.

Све нам се хоће, а ништа нас неће.

Кад све саберемо, преостаје нам само да се одузмемо.

Сад или кад тад.

Да има шунке, јели бисмо шунке и јаја, али немамо ни јаја.

Ако не знаш шта ћеш, почни испочетка.

Људи, запослио сам се – шта сада да радим.

Вени, види, вичи.

Сви су били на мојој страни, зато смо се и преврнули.

Док омладина прави журке, будућност игра журке.

Вежите се, слећемо – а можда и нећемо.

Српска школа у Будимпешти

Маскенбал надмашио сва очекивања

Маскенбал је, несумњиво, најмилијанија манифестација основача Српске школе у Будимпешти. Међутим, весела и маштовита приредба 28. фебруара 2006. године надмашила је сва очекивања. Одлична декорација, вешто одабрана музика, уникатне маске и фрапантна атмосфера одушевља је не само учеснике него и родитеље који су без престанка шкљоцали својим фото-апаратима.

Програм овогодишњег Маскенбала почео је песмом „Молимо за тишину“ да би одмах затим тутањ локомотиве дао знак да ће ускоро пристићи мноштво занимљивих путника из света маште. Присутне су поздравили учитељица Ерика Котхенц, у улози водитељке, и Андреј Ђерђ ученик 2. разреда.

Учесници су ове школске године били забавиштарци и ђаци основне школе узраста од 1. до 6. разреда. Шаролика манифестација је почела дефилеом разних маски. Петорочлани жири – професори Јованка Ластаић, Оливера Мунишић, Изабела Борза, Милан Ђурић и ученик 12. разреда, Иван Киш – могао је да ужива у занимљивом програму најбројније групе коју су чинила деца из вртића. Певала се песма, пуштала се музика. Маске су биле симпатичне и јединствене. Затим су наступили изузетно оригинално маскирани основци. Сви су били веома узбуђени и расположени. Сви учесници су на такт популарних музичких нумера показали своје маске да би затим по разредима приказали и своје оригиналне кореографије.

Ритмичка група ђака 1. и 2. разреда „Звездиче“, извела је своју симпатичну нумеру, коју је увежбала учитељица Мирјана Ковач. Поједини разреди су осмислили читаве сценске приказе са посебно занимљивим темама. Било је ту имитације омиљених цртаних филмова, хумористичних детаља из познатих прича, па чак и једна веома успешно изведена сатира

на тему песме „Мама“ познатог мађарског песника Атиле Јожефа.

Ваља споменути и наступ ритмичке групе девојчица 3. и 4. разреда под називом „Мадона“. Њихову добро осмишљену кореографију увежбала је, такође, учитељица Мирјана Ковач.

Док је жири доносио одлуку о постигнутим резултатима, организатори – учитељице Љубинка Георгијевић, Ерика Котхенц, Весна Рац-Петин и Светлана Чемерић-Кучера – осмислили су разне маштовите игрице. Продавале су се томболе и добијале су се ситне награде. Било је ту такмичења грицкања крофни, игара „Хоки-поки“, „Пронађи главу, рамена, стомак и колена“. Испоставило се да је тога дана најуспешнији „грицкатор“ укуских крофни био Душан Которчевић ученик 6. разреда.

При крају веселе манифестације у име жирија је професорка Оливера Мунишић поделила награде. Свако одељење је добило по једну лопту и крофне. Прво место је припало групи из забавишта на челу са васпитачицом Јеленом Тешењи. Ова група је, према оцени жирија,

била најмаштовитија и најоригиналнија. Исто прво место припало је и 4. разреду који је извео „Мадагаскар“ за најкреативнију и најоригиналнију сценографију. Групи 6. разреда је такође припало прво место као најдуховитијим учесницима ове манифестације.

Друго место су освојили јунаци цртаних филмова у извођењу 3. разреда, док је 3. место заслужено добио 5. разред са оригиналним

маскама. Посебне награде су додељене следећим маскама: Кловн – Алекса Миловановић 1. разред, Бубамара – Александра Вечић 1. разред, Рок звезда – Нина Макаи 1. разред, Пипи дуга чарапа – Уна Ковач 2. разред, Добра вила – Мира Марјановић 2. разред, Мама – Марко Ембер 6. разред, Атила Јожеф – Душан Которчевић 6. разред.

Д. Д.

Фудбалско првенство Ержебетвароша окупило рекордан број школа, чак девет

Шампион поново – Српска гимназија!

Фудбалско првенство средњих школа и гимназија Ержебетвароша у 6. узрасној групи, у којој право наступа имају играчи до 18. година, последњег фебруарског викенда завршено је поновним тријумфом пештанске Српске гимназије, чиме је одбрањена титула освојена 2005. године. Првенство је одликовао рекордан број екипа, чак девет, одиграно је 64 меча, а надметање је трајало два и по месеца! Црвено-плаво-бели су освојили 21 бод уз гол разлику 27:13, друга је Мадач гимназија са 19 бодова са гол диференцијом 30:19, док је треће место припало ержебетварошкој стручној Информатичкој средњој школи са освојених 18 бодова и гол разликом 43:26.

Поново освојена титула у овој, најстаријој узрасној категорији школараца, добија на још већем значају када се зна да је у тиму било свега четири фудбалера из 6. најстарије узрасне групе, а чак осморица из 5. младе. Дакле, фудбалери из 5. категорије освојили су првенство у 6. што је подвиг, јер разлика у животном добу је била и до четири године – што је одлучујуће! Један од оних који је играо у

екипи која је у 5. узрасном добу освојила вицешампионску титулу Будимпеште, а у 6. – шампионско злато Ержебетвароша, био је Никола Дозет, који је тим поводом рекао:

– Тријумф на кварталском турниру у Ержебетварошу је наша дупла круна! Не само због тога што смо поновили прошлогодишњи успех и освојили златну медаљу, већ пре свега што смо надиграли старије момке од нас! Не преостаје нам ништа друго сем да наставимо са напорним тренинзима са нашим стручњак, професором Властимиром Вујићем, и не дозволимо да нас било која екипа изненади. Захваљујем се уједно свима који су нас пратили, били уз нас, и сматрам их делом успеха који смо постигли!

Остали чланови селекције били су – Никола Лато, Бранислав Вујић, Немања Булатовић капитен, Тамаш Хоторан, Јанко Радовановић, Богдан Сабо, Урош Стевановић, Стефан Стевановић, Владимир Вировкић, Растко Курјаков и Стеван Милојевић, а са тренерске клупе их је предводио професор Властимир Вујић.

Р. Ђ.

Летњи кошаркашки камп на Копаонику

Од ове године сва заинтересована деца из Мађарске могу организовано да учествују на међународном Летњем кошаркашком кампу на Копаонику. Камп има лиценцу ФИБЕ и пружа врхунске услове за рад младим кошаркашима (од почетника до професионалаца). Учешће на кампу је могуће у следећим терминима:

1. Међународни баскет фестивал: 23-30. јуни 2006.

Креће се 23. јуна, у петак, рано ујутру из Будимпеште, а стиже се истог дана, касно поподне. Повратак: 30. јуна, у петак – око 13.00 се креће с Копаоника.

- 32 тима, осам утакмица
- Право учешћа имају дечаци и девојчице рођени 1992. године и млађи.

- Цена: 18.900 динара

2. Остале смене (општи камп)

II 30. 06 – 10. 07.

III 10. 07 – 20. 07.

IV 20. 07 – 30. 07.

V 30. 07 – 09. 08.

VI 09. 08 – 19. 08.

- Цена: 22.500 динара

3. Сем наведених, организују се и специјалистички кампови за бекове, шутере и високе играче, почев од 15 година старости.

У горе наведене цене су укључени трошкови смештаја, исхране, терена, тренера, тренинга и утакмица. Путни трошак није урачунат у цену. На наведене цене се одобрава попуст од 10% уколико се читава сума уплати до 1. маја 2006. године. Цене коју плаћају родитељи, вероватно ће бити много ниже од наведених, пошто ће део трошкова финансирати наше самоуправе.

Детаљне информације: Милан Степанов (06-30-392-6440) или веб сајт www.yubac.co.yu

Помажите са 1% личног дохотка наше институције, задужбине и културно-уметничка друштва

➤ **Szentendrei Szerb Klub, Kulturális Egyesület**
2000 Szentendre, Paprikabíró u. 12. —Порески број: 195889286-1-1388531

➤ **Szerb Demokratikus Szövetség**

1065 Budapest, Nagymező 49. —Порески број: 191765166-2-42

➤ **Szerb Iskoláért Alapítvány**

1074 Budapest, Rózsák tere 6-7 —Порески број: 18154135-1-42

➤ **Battonyai Szerb Általános Iskoláért és Óvodáért Alapítvány**

5830 Battonya, Hunyadi u. 54. —Порески број: 188371677-1-04

➤ **Thököly Száva Alapítvány**

2000 Szentendre, Pátriárka u. 5. —Порески број: 18661208-1-13

➤ **„Bánát” Szerb Kulturális Közhasznú Egyesület**

6772 Deszk, Felszabadulás u. 41. Порески број: 1908472999-1-06

➤ **„Tabán” Szerb Folklorcentrum Egyesület**

1074 Budapest, Rózsák tere 6-7 —Порески број: 18062025-1-42

➤ **„Veseli Santovcani” Nemzetiségi Hagyományörző Egyesület**

6525 Hercegszántó, Gábor Áron u. 40. —Порески број: 18352773-1-03

➤ **„Orpanke” Szerb Hagyományörző Kulturális Egyesület**

2013 Pomáz, Wörösmarty u. 14/a. —Порески број: 18668102-1-13

Нови ЦД-и у продаји

Музички фестивал – „Глас Балкана 2005”

Снимљен музички материјал на ЦД-у – свирају оркестри Вујичић, Маскарадес, Рила „Ој, Јаворе” – најновији ЦД оркестра Шендерге у продаји.

Фестивал аматерских дечјих драмских радионица

18. марта 2006. са почетком у 10.30 сати у Сеоском дому у Десци

Ове године се наставља иницијатива покернута прошле године, са циљем да деца упознају и заволе српску драмску делатност и да и на тај начин чувају и негују свој матерњи језик. Организатори фестивала су Културни и документациони центар Срба у Мађарској и Самоуправа Срба у Мађарској. Детаљан програм и листа учесника биће објављени у следећем броју СНН.

Концерт оркестра Бобана Марковића и Феликса Лајко

14. марта 2006. са почетком у 19 сати
у будимпештанском циркусу – Fővárosi Nagycirkusz
(Адреса: Budapest, XIV. Állatkerti út 7.)

Књижевно вече Драгомира Дујмова

Српска месна самоуправа у Батањи срдечно вас позива на књижевно вече Драгомира Дујмова, „Настанак романа *Воз савести*”, о оптацији батањских Срба 1923, које ће се одржати у суботу **11. марта 2006. у 18 сати**, у седишту Српске мањинске самоуправе (Батања, Улица Хуњадијева 58).

Програм Српског културног клуба у Будимпешти у марту месецу 2006.

16. март – Пројекција домаћег филма
23. март – Књижевно вече – гост Светлана Велмар Јанковић
30. март – Шаховско вече

Балканска музика – плесачница

У Културном центру „Petőfi Csarnok”
20. марта у 19 сати – свира Оркестар „Тракија”
(Budapest, XIV. Zichy M. u. 4.)

Храм Светог Великомученика Георгија у Будимпешти

Распоред богослужења за март 2006.

10.03. петак – Пређеосвећена литургија у 10 часова
11.03. субота – Теодорова субота у 10 часова
11.03. субота – Бденије у 16 часова
12.03. недеља – Света литургија у 10 часова
15.03. среда – Пређеосвећена литургија у 10 часова
17.03. петак – Пређеосвећена литургија у 10 часова
18.03. субота – Бденије у 16 часова
19.03. недеља – Света литургија у 10 часова
22.03. среда – Пређеосвећена литургија у 10 часова
24.03. петак – Пређеосвећена литургија у 10 часова
25.03. субота – Бденије у 16 часова
26.03. недеља – Света литургија у 10 часова
29.03. среда – Пређеосвећена литургија у 10 часова
31.03. петак – Пређеосвећена литургија у 10 часова
Јутрење сваки дан у 8 часова

СНН

Недељни лист Срба у Мађарској.
Адреса: Srpske narodne novine, 1065
Budapest, Nagymező u. 49. Телефон:
475-0654. Главни уредник: Милан
Степанов, секретар редакције:
Милица Вукајловић. Оснивач и

издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског закона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоца: Карољ Сабо. ✦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov@freemail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Свети Јован Шангајски

Несторијанска криза и Трећи васељенски сабор

Када су се они који су се дрзнули да говоре против Пресвете Ђеве Марије повукли, учињени су покушаји да се уништи њено поштовање као Мајке Божје.

У V веку цариградски архиепископ Несторије је почео да исповеда учење да је Марија родила само човека Исуса у кога се уселило Божанство и пребивало као у храму. Најпре је допустио свом презвентеру Анастасију а онда је и сам почео да учи у Цркви да Марију не треба звати „Богородицом“, пошто она није родила Богочовека. Сматрао је да је понижење да се „клања детету увијеном у пелене које лежи у јаслама“.

Такве проповеди изазваше свеопште узнемирење и ревновање над чистотом вере, прво у Цариграду а онда и свуда где се ново учење ширило. Свети Прокло, ученик св. Јована Златоустог, који је онда био владика Кизички а касније архиепископ Цариградски, у Несторијевој присутности одржао је у Цркви проповед у којој исповеда Сина Божјег у телу рођеног од Ђеве, истинске Богородице, јер се у утроби Пречисте у време зачећа Божанство сјединило са Младенцем зачетим од Светог Духа, иако је рођен од Ђеве Марије само по људској природи, рођен као истински Бог и истински човек.

Несторије је одлучно одбијао да промени своје учење и говорио је да се мора правити разлика између Исуса и Сина Божјег, да Марија не може бити названа Богородицом већ Христородицом Месије, помазаника, сличног ранијим помазаницима, пророцима, надилазећи их у пуноћи заједнице са Богом. Несторијево учење порицало је цео домострој спасења, јер ако је Марија родила само човека, онда није Бог страдао за нас већ само човек.

Свети Кирил, архиепископ Александријски, сазнавши за Несторијево учење и о немирима које је изазвало у Цариграду, написао је писмо Несторију, покушавајући да га убеди да се држи изворног учења Цркве и да не уводи новине. Поред тога, св. Кирил је саветовао и клиру и народу да се чврсто држе вере

Фото: Иван Јакимчић

православне и да се не боје Несторијевих прогона, ако се не слажу с њим. Свети Кирил је о свему известио Рим, св. папу Келестина, који је са народом био чврсто у Православљу. Свети Келестин је писао Несторију и позвао га да исповеда православну веру а не своју сопствену. Али Несторије остаде глув на сва убеђивања и одговори да оно што он проповеда јесте православна вера, а да су њени противници, јеретици. Свети Кирил је опет писао Несторију и саставио дванаест

анатемизама, тј. у дванаест тачака је изложио главне разлике између православног учења и учења Несторијевог, сматрајући одлученог од Цркве сваког ко је одбијао ма и једну од ових тачака.

Несторије је потпуно одбацио цео текст и изложио своје учење такође у дванаест тачака, анатемизујући свакога ко их не прихвата. Опасност да ће се угрозити чистота вере била је све већа. Свети Кирил је писао Теодосију Млађем, који је тада владао, Његовој жени Евдокији и царевој сестри Пулхерији, молећи их да се побрину о црквеним проблемима и зауставе јерес.

Одлучено је да се сазове Васељенски Сабор, на коме ће јерарси, окупљени с краја васељене, рећи да ли је вера коју проповеда Несторије православна. За место Сабора изабран је град Ефес, у коме је Пресвета Ђева Марија пребивала са ап. Јованом Богословом.

Свети Кирил је сабрао епископе египатске и са њима отпловио у Ефес. Из Антиохије је копно крећући Јован, архиепископ Антиохијски, са источним епископима. Свети Келестин није могао доћи али је

замолио св. Кирила да штити православну веру и послао је два епископа и презвитера римског Филипа, давши им упуте шта треба да говоре. У Ефес су дошли и Несторије, епископ цариградске области, и епископи из Палестине, Мале Азије и Кипра.

Од 10. јуна до 22. јула 431, у ефеској Цркви Ђеве Марије, сабрали су се епископи предвођени епископом александријским Кирилом и еп. ефеским Мемноном. На средини је постављено Јеванђеље као знак да сам Христос невидљиво руководи Сабором. Најпре је прочитан Символ Вере, који је састављен на Првом и Другом Васељенском Сабору, а затим је прочитана грамата коју су цареви Теодосије и Валентин, цареви источног и западног дела царевине, упутили Сабору. Када је грамата чута, почело је са читањем докумената и прочитана је посланица Кирила и Келестина, као и Несторијев одговор. Сабор је осудио Несторијево учење као нечасно и он је лишен свештеничког чина и одузета му је катедра. О томе је начињен запис који је потписало 160 ученика Сабора, а пошто су неки од њих представљали епископе који су спречени да лично присуствују Сабору, одлуку је донело више од 200 епископа из разних крајева тадашње Цркве и доказали да исповедају веру која се у њиховим местима исповедала од старине. Тако је одлука Сабора била глас Васељенске Цркве, која је јасно изражавала веру у Христа, рођеног од Ђеве, Истинског Бога који је постао човек; а пошто је Марија родила савршеног човека који је у исто време савршени Бог, Она је с правом могла бити поштована као Богородица. (...) Свуда се чула радост велика, слава Богородици и хвала Оцима који одбранише Њено име од јеретика. Одлука Сабора била је разношена улицама Ефеса. (...) У исто време Сабор је потврдио да је учење Православне Васељенске Цркве потпуно и јасно изложено Никео-Цариградским Символом Вере. Због тога није састављао други Символ Вере и забрањено састављање другог симбола и измену на Символу утврђеном на Другом Васељенском Сабору. Ова последња одлука била је прекршена неколико векова касније од западних хришћана, прво у појединим областима, а касније од целе Римске Цркве, када је у Символ унето да Свети Дух исходи „и од Сина“, допуна коју су од XI в. одобравале римске папе, премда су се Њихови претходници, почев од св. Келестина, чврсто држали одлука Сабора у Ефесу, Трећег Васељенског Сабора, и испуњавали их.

Тако се мир, нарушен од Несторија, вратио у Цркву. Истинска вера је заштићена а лажно учење осуђено. (...)

Поуке оца Тадеја

Бог наш, Исус Христос, јесте савршени Бог и савршени човек. Он као савршени Бог све обухвата љубављу, безграничном љубављу. Он је и као савршени човек мио свакој души која му приступа. Нама све некако изгледа да нам је далеко та љубав Божја, да је Бог много далеко од нас. У ствари, ми се удаљавамо. А Он не може да се одвоји од нас јер је Он живот. Он је сав љубав. Кад бисмо и ми имали према Њему такву љубав, прис-

тупали Му као према свом искреном пријатељу... Али ми не приступамо на такав начин, него све некако изоловано, некако званично; и кад се молимо и кад нешто добро чинимо, све некако као да смо исувише званични. А Он тражи од нас да будемо природни. Он нам је показао како је међу нама живео: простодушну, смирену и кротку. Какве нас је Господ створио, такви да Му приступамо. Као дете безазлено да Му приступамо.